

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. XI. Quomodo Christus sit & dici poßit. Dei Filius, servus vel creatura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

diceretur non Deus, non aternus, non immensus; item non homo, non temporalis, non limitatus &c. cum negatio sit malignantis naturæ, adeoque significet ea quæ negantur nullâ ratione tali personæ competere. Ut proinde si negativè accepta huiusmodi prædicata reperiantur in eodè Christo simpliciter attributa, exponi debeant positivè vel cum tacita reduplicatione.

104.
Christus est & prædicatur homo univo è ceteris hominibus.

Petes IV. An Christus sit & prædicetur esse homo univo è cum aliis hominibus? Resp. Aff. eò quòd vox homo secundum eandem rationem principaliter significatam, scilicet humanitatem, conveniat Christo & aliis hominibus; esto connotatum suppositivitas sit diversum. Estque utrobique prædicatio generis de specie, aut naturæ de supposito.

An etiam homo prædicatur univo è Deo & Christo.

Notant autem varii *Scotista* conformiter ad phrasim Aristotelicam, quòd vox homo de Deo & Christo strictè loquendo non prædicetur univo è, eò quòd prædicatio sit diversæ rationis, cum Deo sit accidentale, Christo essentielle esse hominem. Addunt tamen, quòd eadem vox sit respectu utriusque prædicatum univocum, eò quòd ipsum quod prædicatur sit unum secundum principale significatum.

105.
An Christus fuerit homo in triduo mortis.

Petes V. An in triduo mortis verum erat dicere, Christus est homo? Resp. Neg. Theologicè & realiter loquendò, ut rectè *Scotus* d. 22. n. 18 *D. Bonav. ibid. art. 1. q. 1.* & alii communiter: tunc enim non erat unio animæ cum corpore; ob cuius defectum, sicut non erat homo, actu scilicet & realiter ante conceptionem, sic neque tempore mortis. Logicè tamen loquendo Varii præfatam propositionem admittunt, uti hanc, Joannes est homo, etsi Joannes sit mortuus, ampliandò scilicet extrema propositionis, veluti necessariæ. Nihilominus *Scotus sup. n. 19.* posteriorem quidem logicè admittit, sed priorem negat, veluti contingentem, ob involutam in significato vocis *Christus* complexionem contingentem, ratione cuius contingens est unionem inter Deitatem & humanitatem subsistere, Deumque esse hominem; adeoque pariter contingens videri potest, Christum esse hominem, cui simpliciter attribuitur utrumque involutæ in eodem complexionis extremum. Quod *Scotus* confirmat ex eo, quòd ex necessario non possit sequi contingens, ne alioquin possit dari antecedens verum consequente falso; id ipsum autem sequeretur in præsentia, si præfata propositio foret necessaria; ut patet in hoc syllogismo: *Christus est Deus, Christus est homo, ergo Deus est homo.* Idem ob similem rationem censet *Scotus sup.* de hac, *homo albus est albus*; quam nullo homine existente putat esse falsam. Quæ quidem satis subtiliter dicta sunt; etsi ex arbitraria vocum acceptione pendere videantur.

106.
Petes VI. An Verbum rectè dicatur præ-

destinatum, eadè homo, seu ut in tempore fieret homo? Resp. Aff. contra Nonnullos. Non quasi aliquid intrinsecum Verbo pendeat à divipa providentia, sed aliquid extrinsecum, ad quod in tempore terminatur, utique v'ordinationis seu prædestinationis divinæ; quod in re aliud non est, quam sub prædestinationem cadere directè ipsam unionem Verbi cum natura humana. Quòd autem inde non accesserit Verbo aliqua gratia seu beneficium, parum refert: cum id non necessariò importet præmissus loquendi modus. Dico *loquendi modus*: de hoc enim solo potest esse quæstio. Vide *D. Bonav. d. 7. art. 2. q. 2.*

QUESTIO XI.

Quomodo Christus sit & dici possit Dei Filius, servus vel creatura?

CERTUM est de fide, quòd Christus simpliciter sit & dici debeat verus & naturalis Filius Dei. Nam in Scripturis vocatur verus & proprius ac unigenitus Dei filius. Ratio est: quia Christus est persona Verbi; hæc autem est naturalis filius Dei Patris, ut constat ex mysterio Trinitatis.

Movetur tamen quæstio, an in rigore logico vera sit propositio: Hic homo, vel Christus quia homo est prædestinatus, ut sit filius Dei naturalis? Affirmant plurimi Scholastici, sic accipientes dictum Apostoli ad Rom. 1. *Qui prædestinatus est Filius Dei in virtute &c.* Vt cum Apostolus ibi ad litteram intelligitur, non de prædestinatione propria, sed de Declaratione, q. d. qui declaratus est esse Filius Dei per virtutem operum, signorum &c. Sic enim habent Græci & intelligunt Græci Patres, & multi Interpretes. Et favet contextus. Immo altera Expositio difficulter textui accommodatur, ut videre est apud nostrum *Sabbath* & alios. Nisi quòd facile posset intelligi de prædestinatione ad hoc totum complexum, scilicet, ut sit filius Dei in virtute, sive esse ostendatur in operibus & miraculis. Quod coincidit ferè cum Expositione Græcorum.

Hinc *Præpositus*, *Becanus*, & plures alii propositionem præmissam non admittunt: eò quòd objectum prædestinationis debeat ab ipso Deo prædestinari: saltem ratione præconcipi termino ad quem prædestinatur: dum enim aliquid prædestinatur ad alterum tamquam terminum obtinendū, debet ipse prædestinans præconcipere id quod prædestinat tamquam distinctum ab eo ad quod prædestinat; adeoque necessarium foret, præconcipi Christum sive hunc hominem velut efficiendum dignitate filiationis; quam tamen in primo suo conceptu involvit. Et quamvis nos simplici apprehensione possemus concipere hunc hominem sub ratione humanitatis in aliqua suppositi-

talitate in confuso, eumque esse praedestinatum ad esse filium naturalem Dei: Deus tamen ejusmodi confusas abstractiones non facit, adeoque hominem sic primo confuse cognitum non praedestinat deinde ad esse filium Dei. Quare juxta sensum praemissum videtur propositio, de qua quaestio, non esse admittenda.

Nihilominus sicut *quaest. praec.* ostendimus dari congruum aliquem sensum hujus propositionis, Homo factus est Deus, etsi in alio sensu obvio & forte magis proprio vera non sit: sic videtur posse in simili aliquo sensu subsistere propositio, de qua hic quaeritur; nimirum, ut significet, quod Christus sive hic homo per praedestinationem sit filius Dei; quatenus per praedestinationem fit, quod humanitas sit Verbo unita, adeoque existat homo Deus, Dei que filius. Quem sensum assignat *D. Bonav. 3. d. 7. art. 2. q. 3. & alii.*

Quaeritur etiam an Christus recte dicatur filius Dei naturalis, cum reduplicatione, qua homo? Sic enim Nonnulli indistincte loquuntur, ob Auctoritatem praesertim Concilii *Francfordiense*. Verum distinctione opus est. Nam si ly *qua homo* non reduplicet humanitatem, sed personam, hoc modo, Christus secundum quod est homo, seu in quantum dicit personam quae est homo, est filius Dei naturalis; certissimum est propositionem esse veram: quia eadem personae quae est homo, est proprius, aequalis, & coaeternus Patri Filius vi aeternae nativitatis. Et hoc sensu procedit Concilium *Francfordiense*, & *Adrianus Papa in Epist. ad Episc. Hispaniae*; ut ex verbis, probationibus & scopo Concilii & *Papae* agentium contra *Felicem Urgelitanum* Episcopum & *Elipanium* Toletanum Archiepiscopum Nestorianos est manifestum. Si autem ly *qua homo* reduplicet ipsam humanitatem, manifestum est Christum qua hominem non esse filium Dei naturalem & unigenitum: cum humanitas non sit ratio ob quam vel secundum quam Christus sit hujusmodi filius Dei.

Quod si Christus qua homo formaliter consideretur quatenus includens praecise humanitatem & personalitatem, Verbi scilicet, quae est filiatio divina; sic etiam non est proprie loquendo (quamvis ita plurimi Recentiores loquantur) filius Dei naturalis: quia non communicatio personalitatis, sed naturae similis constituit filium Patris naturalem: filiatio enim naturalis fundatur in natura, quae a principio generante vivente procedit similis naturae generantis. Deinde non qui habet filiationem naturalem Dei est filius naturalis, nisi quatenus per illam est genitus; prout per illam genitus non est Christus qua homo. Alioquin filiatio naturalis est etiam in ipsa Deitate filii, in ipsa humanitate, in cadave-

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

re Christi defuncti, in sanguine assumpto, esseque posset in quavis substantia aut accidente, cui personalitas Verbi foret unibilis; absque eo tamen quod istis competat esse filium naturalem Dei Patris. Denique de hujusmodi filiatione non agit Concilium *Francfordiense*, sed de ea, qua Christus per aeternam generationem procedit in natura similis & coequalis Patri, adeoque magnus Deus de Deo; ut insipienti Concilium fiet manifestum. Si tamen quis minus proprie, vel large loquendo contendat Christum posse vocari filium naturalem Dei, quatenus homo est, seu quatenus includit humanitatem & personalitatem filii Dei, nolim operose cum tali disputare.

Præterea quatenus humanitati Christi natura Patris divini est substantialiter communicata, non quidem per generationem (prout ratio filii naturalis proprie exigit) sed per substantialem & hypostaticam Unionem, posset quodam sensu Christus qua homo eatenus dici filius naturalis Dei: si enim communicatio divinae naturae accidentaliter per gratiam constituat hominem Dei filium; perfectius id faciet communicatio substantialis per Unionem hypostaticam, adeoque etsi non constituat naturalem filium strictè loquendo, saltem constituet in latiori quadam significatione.

Quaeritur præterea, an Christus qua homo possit dici filius Dei adoptivus, ratione scilicet gratiae sanctificantis, per quam humanitas Christi est sanctificata, cuique respondet hereditas aeterna & creata, quam Christus secundum humanitatem obtinet? In qua quaestione, quae merè ad modum loquendi spectat, Doctores communiter sensent, quod non; adeo ut Nonnulli ex ipsis oppositum loquendi modum (qui est *Durandi* & quorundam aliorum, & fuisse propugnatur à nostro *Francisco Castillo* *disposit. 17. de Incarnat. qu. 1.* per totam) condemnent tamquam contrarium Concilio *Francfordiensi* & *Adriano Papae*, à quibus damnata est hæc propositio: *Christus qua homo est filius Dei adoptivus*. Sed, ut omittant, quod Nonnulli dubitent de Auctoritate *Francfordiense*, & consequenter *Epistolae Adriani*, *Sacro-syllabi* & *Epistolae Imperatoris* (tum quod *Surium* illud edidisse putent levi fundamento, cum tot sæculis delituerit, ignotum etiam illustribus Scholasticis: tum propter affectatam styli elegantiam: tum quia *SS. Eugenium*, *Ildephonsum* & *Julianum Archiepiscopos Toletanos* ab Ecclesia maxime aestimatos & pro sanctis habitos, non leviter notat, quasi etiam nomina illorum eousque fuerint Ecclesiae ignota: tum quia plures Thologi admittunt in eo damnatam esse adorationem imaginum in *II. Synodo Nicæna* definitam) concessa plenaria Auctoritate, adhuc rectius alii Doctores advertunt præfatam propositionem

C 2 nem

109. Assignatur equitè alius sensus satis congruus.

110. Has propositiones, Christus qua homo est filius Dei naturalis, juxta varias sensus admittenda est vel neganda. *Primum sensus.*

Secundus sensus.

111. Tertius sensus.

112.

Quartus sensus.

113.

An Christus qua homo sit filius Dei adoptivus.

Afferit Durandus & quidam alii.

Neque id
condemna-
vit Conci-
lium Fran-
cofordiense,
nisi in sensu
Nestorii.

nem solum esse damnatam in sensu Nestorii, scilicet cum divisione personarum: nam Felix & Elipandus latenter Nestoriani solam seu partem in Christo adoptionem admittebant, excludendo ab eadem persona filiationem naturalem, & dividendo unam personam filii cum Nestorio in duas personas, id est, veri filii & adoptivi; ut in terminis tradit Alcuinus Auctor contemporaneus lib. 3. de Trinit. cap. 9. eisdemque alloquens Concilium in Epist. Synodica circa princip. ait: *Hominem Christum verum Dei Patris filium esse negastis. Et infra: Neque enim alium Jesum Christum, alium Verbum, ut nova heresis calumniatur &c.* Novam vocat, quia in novis Auctoribus novo induta pallio denuo apparebat. Unde in eadem Epistola dicitur: *Nonne olim eadem heresis vestra in Nestorio ab universali S. Ecclesia refulata est etiam & damnata? Et Sacrosyllabus appellat novos Ecclesia hostes, sed veterinos a face perfidia pollutos.* Eademque Synodus supra expostulat; *Da unam in redemptoris Dei hominisque personam: & Adrianus Papa in Epist. ait: Eum adoptivum, & non proprium filium confitemur.*

114.
In quo Con-
cilio non de
sola voce
adoptio, sed
de palliata
hoc nomine
pluralitate
personarum
seu de adop-
tione pura
actum fuit.

Ex quibus & multis aliis, quae longum foret recensere, post attentam singulorum ruminacionem, satis apertum mihi videtur, non de sola voce adoptionis (quae sane intellecta non excitasset tantas in Ecclesia turbas) sed de ipsa pluralitate personarum palliata nomine adoptionis, scilicet purae, fuisse quaestionem cum Felice & Elipando, eosque formalissime fuisse Nestorianos. Nec mirum, quod Elipandus hanc suam perfidiam verbis ambiguis tegere studuerit, dum teste Vasquez in confessione sua dixit: *Et qui dicit, Gloriam meam alteri non dabo; homo interior in una eademque Dei & hominis persona deglomeratus atque carnis vestimento indutus.* Imitatus est enim in hoc Auctorem Erroris sui Nestorium, qui ut videretur consentire Catholicis, unam personam callide fatebatur, teste D. Thoma quaest. 2. art. 6. in corp. Idemque patet ex Epist. Synodica Concilii Francofordiensis, ubi ex Cyrillo refertur: *Nestorius simulat se dicere unum filium & unum Dominum &c.* Ad sensum itaque istorum Haereticorum Concilium & Adrianus Papa docuerunt Christum quae hominem non esse ita adoptivum, quin eadem persona sit filius Dei naturalis.

115.
Retinenda
tamen com-
muni opinio,
qua reser-
vati simpli-
citer hanc
propositio-
nem, Chris-
tus quae ho-
mo est filius
Dei adopti-
vus.

Nihilominus quia in quaestione de voce praefata est communis vocis usus & intellectus, videtur simpliciter non admittenda haec propositio: *Christus quae homo est filius Dei adoptivus.* Ita communiter Doctores. Ratio est: quia significatio vocis adoptio, ut apud Auctores constanter sumitur, non abstrahit ab adoptione pura, sed hanc includit. Adoptio namque vocatur personae extraneae in filium vel nepotem atque adeo heredem liberalis & gratuita assumptio, quae assumptione adopta-

tus solo affectu jungitur adoptanti, & manet persona ab illo extranea: *Quia est enim (ut utar verbis Concilii praefati in Epist. cit.) adoptio, nisi charitatis copulatio, quae Pater adoptione sibi copulat filium, quem proprium non habet? Ob quod filius adoptivus dicitur filius, non naturae, sed voluntatis.* Et (ut dicitur in Sacrosyllabo ibidem approbato) *adoptivus dici non potest, nisi qui alienus est ab eo, a quo dicitur adoptatus.* Cum itaque Christus quae homo non sit persona extranea aut aliena a Deo, sed includat saltem personalitatem Verbi, non potest dici filius Dei adoptivus.

Nec obstat, quod saltem humanitas Christi secundum se sit Deo extranea: quia non manet extranea, sed per Unionem hypostaticam substantialiter ei unitur in unitate personae. Deinde humanitati Christi vi suae generationis debebatur velut connaturaliter jus ad hereditatem: ad generationem enim illius spectabat substantialia complementum, adeoque Unio hypostatica (cui praefatum jus quasi connaturaliter debebatur) cum personalitate Verbi. Denique etsi adoptio quodam sensu competeret humanitati Christi, ipse tamen Christus seu persona cui proprie convenit denominatio filii, non posset dici filius adoptivus etiam quae homo, quia denotaretur personam istam esse pure adoptivam, seu personae eidem nullam ratione competere filiationem naturalem. Alioquin in largiori (si daretur; ut contendunt Doctores oppositae sententiae) vocis adoptio significacione, ut comprehenderet eam, quia non est pura, modicum referret, quod Christus quae homo ratione gratiae sanctificantis humanitati infusae appellaretur filius Dei adoptivus. Verum haec significacio non admittitur: *adoptivus siquidem non habet aliam significacionem, nisi ut Jesus Christus non sit proprius filius Dei, inquit Concilium in Epistola praefata.*

Dices, si Spiritus sanctus loco Verbi fuisset incarnatus, Deus homo non fuisset proprie filius Dei naturalis, utpote non genitus naturaliter a Deo Patre: ergo ratione gratiae sanctificantis potuisset vocari filius Dei adoptivus; adeoque sic potest de facto appellari Christus quae homo. R. N. Consequens, nam Deus homo tunc quoque non fuisset persona Deo extranea, ipseque ab intrinseco habuisset jus ad hereditatem aliarum personarum; adeoque non potuisset dici filius Dei adoptivus.

Quod ad alteram quaestionis partem atinet, etsi abstinendum esset a simplici appellatione servi, quoad Christum; non tamen si addatur aut saltem subintelligatur particula reduplicativa, quae homo. Sic enim Patres passim nomine servi Christo tribuunt ut patet apud Cyrillum lib. 12. Theauri cap. 15. Athanasium serm. 3. contra Arianos, & Augusti-

116.

An si Spi-
ritus sanctus
fuisset in-
carnatus
Deus homo
dici filius
Dei adopti-
vus.

117.
Christus
quae homo
potest dici
servus.

Quaest. XI. Quomodo Christus sit Dei filius, servus &c. 29

ann. Epist. 178. circa finem, ubi ait: In qua infirmitate humanitatis non solum subditum, sed etiam servum evidenter constat. Quae quidem servitus fuerit in creatione, ac essentiali dependentia humanitatis Christi à Deo, & in dominio inabdicabili Dei super omne quod non est ipse. Propter quod si sit creatura rationalis, tenetur Deo subiaci, ejusque voluntati parere, atque ipsum tamquam Supremum dominum colere, & revereri.

forma servi perfectus servus. Afficitque hæc servitus mediante natura humana ipsum Christum. At esse filium adoptivum respicit personam, quæ adoptatur, esseque debet extranea, ut proinde significationem non habeat, quæ à pura adoptione abstrahat; prout superius dictum est.

Non obstat denique, quod Christus habeat communicationem in bonis cum Patre: nam hæc non habet secundum humanitatem formaliter, nisi per quandam participationem, sicut etiam Beati habent communicationem cum Deo in bonis ejusdem, scilicet in beatitudine. Ratio autem servi secundum quod servus est, solum excludit æqualem communicationem in bonis domini, ac ne sit juris sui, sed domini sit quidquid habet in quantum servus est.

Non obstat quoque communicatio in bonis Patris, utpote Christo non competens secundum humanitatem.

Nec obstat quod Leo Papa serm. 2. de Nativitate, ait: Creata est forma servi sine conditione servili. Nam loquitur de servitute vili & pœnali, contracta scilicet ex peccato veluti pœna ejusdem: Quia (ut immediate subdit) novus homo sic contemperatus est veteri, ut & veritatem susciperet generis, & vitium excluderet veteritatis.

Non obstat etiam, quod Concilium Francofordiense & Adrianus Papa absolute negent Christum posse dici servum: nam (ut ex contextu patet) loquuntur de servitute pura seu excludente dominium absolutum ab eadem persona. Quo sensu etiam Damascenus l. 3. de fide c. 21. ait: Qui servum eum dicunt, unum Christum instar Nestorii in duos dividunt. Præterea excludit Concilium à Christo, non servitatem naturalem in productione fundatam, sed pœnalem, sive procedentem ex culpa. Unde ait: Etsi eum Propheta servum nominasset, non tamen ex conditione servitutis, sed ex humilitatis obedientia (quæ est propria humanitatis sui creaturæ) ..... Papa Leone dicente: Assumpta est de Matre Domini natura, non culpa, creata est forma servi sive sine conditione servili. Et in probationem adducit primum hominem, qui conditus sit liber, & imago Dei, non servus, nempe servitute pœnali. De naturali enim quis dubitat, quin Adam creatus fuerit servus Dei? Quare subdit: Unde Adam fuit servus factus, nisi ex peccato. .... Christus autem non fecit peccatum, ideo servus non est peccati &c.

Ex quibus colligi potest quod Christus, connotando suppositum, in rigore loquendo non videatur posse dici servus absque addito aut subintellecto, quæ homo: quia servus nihil proprii habet, adeoque persona, quæ simpliciter appellatur servus, debet nihil habere proprii, sed tota seu secundum omnia esse in dominio seu potestate alterius: quod non convenit Christo ratione divinitatis & personalitatis. Aliud videtur dicendum de voce subjectus, quæ simpliciter potest Christo tribui, dicendo: Christus est Patri subjectus.

120. Christus non est servus nisi cum addito aut subintellecto, quæ homo.

Ad tertiam quaestionis partem Resp. Christum non posse dici creaturam, si hoc nomine intelligatur quid productum ex nihilo secundum se totum: aliàs esset pura creatura, & non Deus. Vox tamen creatura istum sensum non exigit: cum non necessario coincidant creatura & pura creatura. Quare vox creatura etiam rectè idem significat quod factura, scilicet rem à Deo factam seu productam. Et hoc sensu Christus rectè dicitur creatura, non solum cum addito, in quantum homo, sed etiam simpliciter. Tum quia sic locuti sunt Patres, ut Augustinus, Ambrosius, Leo & plures alii. Sufficiant verba Hieronymi in illud ad Ephes. 2. Ipsi enim sumus factura, dicentis: Nos liberè proclamamus, non esse periculum, cum dicere creaturam, quem vermem, & hominem, & crucifixum, & maledictionem tota spei nostrae fiducia profitemur. Tum quia humanitas Christi est creata & creatura: ergo similiter Christus: sicut ipse ratione humanitatis simpliciter dicitur crucifixus, mortuus &c. Tum denique quia hoc compositum, Christus, est verè productum, scilicet secundum humanitatem, & unionem humanitatis cum Verbo: est non secundum omnia in eo inclusa, quod non requiritur. Unde sicut simpliciter Christus dici potest productus, uti in passione destructus seu mortuus, sic etiam simpliciter potest dici creatus seu creatura. Cavendus tamen est sensus Ariatorum (cujus equidem periculum jam evanuit

121. Christus quo sensu dicitur creatura, quo sensu non.

Instabis: Concilium æquè vel magis abhorret ab appellatione servi, quam filii adoptivi. Nam inter alia dicitur in Epistola Adriani Papæ: Adoptivum eum filium qualificatum hominem calamitati humanae subiectum, & (quod pudet dicere) servum quæ impij & ingrati tantis beneficiis Liberatorem nostrum non perimescitis venenose saucie susurrare. Ergo si idcirco non admittatur à Theologis nuncupatio filii adoptivi, etiam nulla ratione admittenda erit nuncupatio servi. R. N. Conseq. Nam constat vocem servus præter significationem servitutis legalis sive pœnalis habere etiam propriam, quæ designat servitute naturalem, & in ea loqui Patres supra citatos & alios. Audi Athanasium supra: Omnes istiusmodi vocule scilicet facti, conditi, servi, filii &c.) in rationem humanitatis bene & propriè competunt. Audi Chrysostomum Homil. 7. in Epist. ad Philipp. Si forma Dei perfectus Deus est, est & Herinex Sum. Theol. Pars IV,

118. Circa vilem aut pœnalem servitutum.

Concilium Francofordiense excludit à Christo servitutum puram & pœnalem.

119. Instans ex eodem Concilio.

Calvis.

117. oratio est homo rest dicitur.

in Ecclesia & Scholis) qui Christum dicebant esse creaturam, intelligendo etiam quatenus erat Verbum Dei, seu secunda in Trinitate persona, quam *Ariani*

dicebant similiter esse creaturam Patris, hunc solum asserentes esse verè & substantialiter Deum.

DISPUTATIO SECUNDA.

De Perfectionibus Christi.

QUÆSTIO I.

De Scientia Christi.

1. **A**GITUR hic tantum de Scientia & reliquis perfectionibus Christi quatenus homo est: nam de perfectionibus divinitatis in 1. Parte tractatum est.

Christus secundum humanitatem in vita mortali vidit Deum;

Dico I. Christus quia homo habuit in hac vita claram Dei visionem, idque ab initio suæ conceptionis. Est extra controversiam. Prima pars colligitur ex Scriptura: *Joan. 1. Deum nemo vidit unquam: unigenitus filius qui est in sinu Patris, ipse enarravit.* q. d. ipse ergo venit & enarravit, sicut vidit, & sicut enarravit per humanitatem dum hic viveret, sic etiam per illam tunc vidit. Et *cap. 3.* Christus de seipso ait: *Quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur. . . . nemo ascendit (quod est præteritum; ut patet ex Græco) in caelum, nisi qui descendit de caelo, Filius hominis, qui est in caelo.* Tunc autem necdum ascenderat in caelum corpore; adeoque loquitur de ascensu mentis per visionem beatam. Et *cap. 8.* ait Christus: *Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor.* Et *cap. 12.* *Vbi ego sum, illic & minister meus erit, scilicet in gloria.* Et *cap. 14.* *Ut ubi ego sum, & vos sitis.* Idem docent Patres, *August. lib. 4. De consensu Evangelistarum cap. ult.* & alibi. Vide *Suarez disp. 25. sect. 1.* Ratio est: quia hoc exigebat connaturaliter Unio hypostatica; nec erat ratio cur humanitati Christi in hac vita non concederetur, quandoquidem non obstaret fini redemptionis, sicut gloria & impassibilitas corporis obstasset passioni.

2. *Idq; ab initio conceptiois.*

Secunda pars patet: quia Christus habebat Unionem hypostaticam ab initio conceptionis; nec erat ratio differendi visionem beatam ei in hac vita dandam; cum Christi intellectus impedimenta ætatis nesciret. Unde *Richardus 1. 2. de Emmanuel cap. 22.* ait: *Quod nos expectamus in consummatione, illi deum est in sua conceptione.* Confirmatur, tum quia non est credibile divinam personam non mox ditasse naturam humanam tam singulari sibi vinculo colligatam plenitudine superabundanti gloriæ omnique gratiæ: Tum quia non decebat sic uniri animam, nisi esset simul Deiformis secundum quod erat possibile. Unde Theologi cum *Scoto d. 2. q. 2. n. 12. glo-*

riam gratiæque & veritatis plenitudinem in Christo homine fundant in hoc, quod *Joan. 1.* dicitur *unigenitus à Patre.* Quod à primordio conceptionis suberat. Hinc etiam illud apud omnes Scriptores vulgatum, quod Christus à principio fuerit simul viator & comprehensor.

Nec obstat, quod *Lucæ 24.* dicitur: *Nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?* Et *Joan. 7.* *Nondum erat Spiritus datus quia Jesus nondum erat glorificatus.* Et *cap. 17.* *Clarifica me tu Pater.* Nam Scriptura sic loquitur partim de gloria corporis seu resurrectionis, & glorificatione Christi in ascensione, partim de clarificatione nominis ejus & divinitatis quoad nos.

Non obstat II. quod visio beatifica generet summum gaudium: quod non videtur consistere cum summa tristitia, quasi Christus habuit quando dixit *Matth. 26.* *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Nam etsi connaturaliter loquendo id verum sit, absolute tamen potest gaudium & tristitia summa simul consistere, quando non sunt de eodem objecto sub eodem motivo formali. Deinde potuisset per Deum tempore passionis gaudium beatificum Christo subtrahi ad perfectius pro nobis satisfaciendum: quod factum esse putat *Canus*; iamquam *Suarez* hoc dicat temerarium. Saltem potius existimandum foret suspensum fuisse gaudium beatificum, quam neganda Christo victori sive tristitia five visio beata.

Porrò visio hæc beata non fuit quidem infinite perfecta, cum talis visio creata repugnet. Fuit tamen inter creatas omnes perfectissima: prout dignitas humanitatis Verbo Dei unitæ exigebat, adeo ut si deus status in perfectione specificâ vel intensiva visionum possibilem (de quo in Philosophia) ipsa sit tam perfecta, ut eâ nequeat dari perfectior.

Dico II. Christus ab initio conceptionis habuit perfectam rerum omnium notitiam. Est contra *Luthericos* & alios Hæreticos (quos refert *Bellarminus l. 4. de Christo cap. 1.*) negantes Christum scivisse omnia, sed more ceterarum paulatim didicisse, quæ prius ignorabat. Probat ex Scriptura *Joan. 1.* *Vidimus gloriam ejus gloriam quasi unigeniti à Patre, plenum gratiæ & veritatis.* Deinde probatur ex Patribus. *Nazianzenus Orat. in S. Basilium dicit: Ille (Christus) ut arate, ita etiam*